

Vrijspraak euthanasie bij dementie zonder wilsverklaring: “Er verandert niets”

Katholiek Nieuwsblad, 13 september 2019
door Sanne Gerits

De arts die in 2016 euthanasie uitvoerde op een demente patiënt, is vrijgesproken door de rechtbank. De arts heeft niet in strijd met de wet gehandeld, oordeelde de Haagse rechtbank woensdag 11 september.

Twee weken geleden legde het OM de arts nog moord ten laste. De demente vrouw had toen ze nog ‘wilsbekwaam’ was, schriftelijk vastgelegd euthanasie te willen wanneer ze dement in een verpleeghuis terecht zou komen. De laatste periode van haar leven gaf ze echter wisselende signalen af. De arts heeft toen toch euthanasie op de vrouw uitgevoerd.

Strafbaar en niet strafbaar

“De Nederlandse wet is moeilijk,” legt hoogleraar in de gezondheidsrechten Martin Buijsen uit. “Moord en doodslag zijn binnen het strafrecht strafbaar. Een uitzondering wordt gemaakt voor euthanasie, wat niet strafbaar is wanneer de arts aan bepaalde zorgvuldigheidseisen voldoet. Na een euthanasie maakt de arts een dossier op, wat wordt getoetst door een regionale toetsingscommissie.”

De cijfers

In 2018 waren er 6000 meldingen van euthanasie, waarvan 146 bij dementie. “Van deze patiënten waren er 144 in een beginnende fase van dementie. Deze mensen kregen zonder problemen vanuit de wet de euthanasie.”

“Bij de andere twee gevallen was de dementie vergevorderd”, vertelt de hoogleraar. “Zij hadden schriftelijk vastgelegd euthanasie te willen, wanneer zij in een bepaald stadium van dementie terecht kwamen. Maar wanneer is iemand wilsonbekwaam? Een persoon met dementie heeft soms heldere momenten en kan dan nog van gedachten veranderen, wilsonbekwaamheid is niet zwart-wit.”

Steken laten vallen

De arts die vervolgd werd voor moord, was eerder al door het tuchtcollege van de zorg berispt en later gewaarschuwd. Dit oordeel gaat ook met de recente vrijspraak door de strafrechter niet van de baan. De artsen zelf hanteren dus strengere normen dan de Nederlandse wet.

Professor Buijsen: “De uitspraak van het tuchtcollege wil zeggen, dat haar collega’s vinden dat de arts steken heeft laten vallen. Hun oordeel geeft de raad aan andere artsen, bij de patiënt eerst nog te verifiëren of de doodswens nog steeds bestaat.”

De arts beslist

Het hele proces was volgens Buijsen sowieso een principekwestie. Het OM vroeg om het oordeel van de rechter, zonder vervolging van de arts. Zo wilde het OM meer duidelijkheid van de rechtbank afdwingen over de grenzen van de euthanasiewet. De rechter oordeelde dat er geen juridische plicht bestaat voor een extra wilsverklaring van de patiënt. De onduidelijkheid blijft hiermee bestaan. Voor de praktijk verandert er door deze uitspraak niets.”

“De euthanasiewet stamt uit 2002 en had uitbehandelde kankerpatiënten of ALS patiënten met ondraaglijk en uitzichtloos lijden voor ogen. Op dementie is de huidige wetgeving niet geschreven. De artsenfederatie KNMG werkt wel aan een verklaring voor euthanasie bij dementie, waar betere normen voor de arts in beschreven gaan worden.

‘Moreel onmogelijke vraag’

Op dit moment maakt de wet het voor artsen onmogelijk om goed te functioneren. De patiënt legt zijn lot in handen van de arts. Deze moet beslissen wanneer een patiënt mag overlijden, niet te vroeg in het ziekteproces, maar ook niet te laat. Wat wordt er van een arts gevraagd? Dit is moreel een onmogelijke vraag.”